

Erasmus
University
Rotterdam

Inleiding Onbegrepen Gedrag

Dr. Josanne van Dongen
Associate Professor
Programmaleider RKOG-RR

GRIP
Regionale Kenniswerkplaats
Onbegrepen Gedrag
Rotterdam-Rijnmond

Betere hulp aan personen met onbegrepen gedrag

Mensen met onbegrepen gedrag als bron van inspiratie

“Nadat ik de zekerheid had dat ik mijn huis niet zou verliezen, kreeg ik wat meer rust en kon ik samen met Piet gaan kijken naar dagbesteding die mij niet alleen voorzag in mijn eerste levensbehoeften zoals eten en drinken, maar mij ook weer een doel in het leven heeft gegeven. Gelukkig vond ik zo weer de drive om goed voor mijzelf te gaan zorgen en in de maatschappij mee te gaan doen. Kleine tegenslagen kan ik nu weer aan.”

Door stabiliteit en herstel van multi-problemen naar veerkracht

----- Ervaringsdeskundige -----

Van kwetsbaarheid naar stabiliteit en veerkracht

Giftige stress

Gevolgen voor
gedrag, beheersing,
zelfredzaamheid,
heal en deal vermogen

Stabiliteitsmodel

Voor preventie, hulp en ondersteuning aan inwoners in een kwetsbare positie

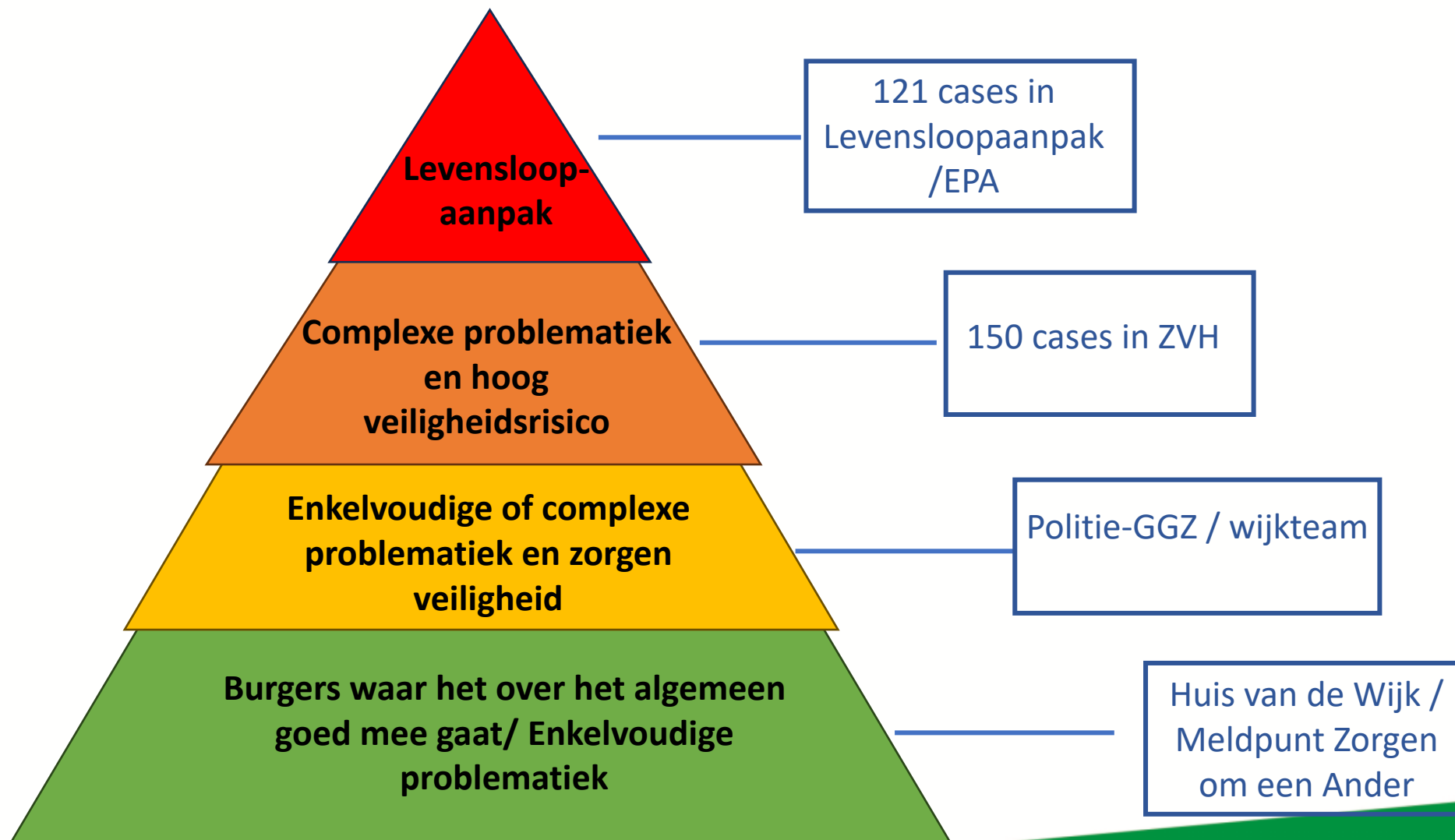
Stabiliseren, normaliseren
Structureren, begrenzen
Stut, steun, bewaking
Zodat veerkracht mogelijk wordt

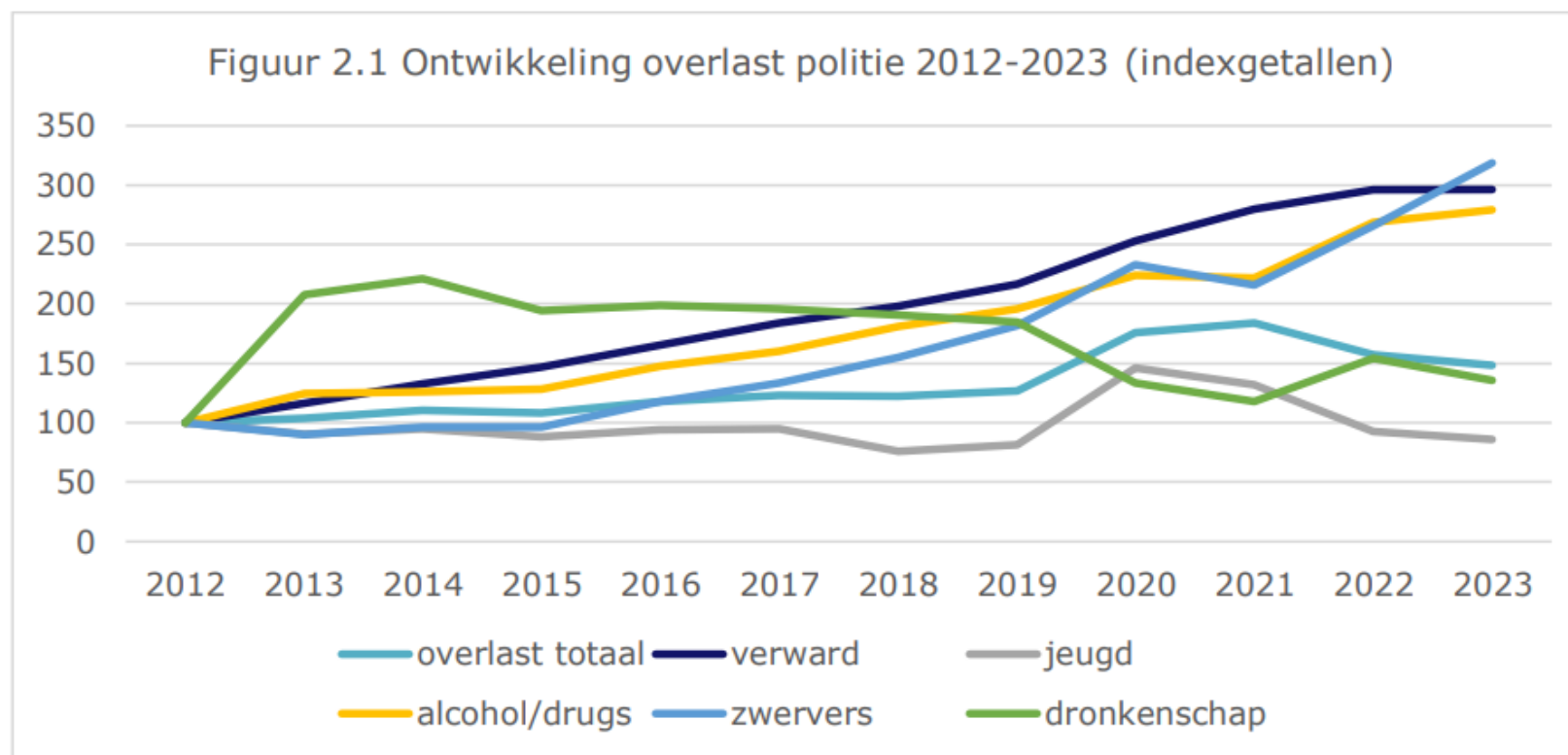
Figuur 1. Groep personen met onbegrepen gedrag volgens het Stabiliteitsmodel

Bron: website K2 <https://www.k2.nl/>

Verward/Onbegrepen en gevaarlijk?

Stijging meldingen?

Meldingen politie

	E33	Unieke personen	10 of meer E33	I28
2024*	6792	3840	73 > 1443	3748
2025*	6536	3887	67 > 1210	4036

* Januari t/m September

Meldingen Meldpunt Zorgen om een Ander

In 2024 werd

- 46% van de meldingen doorgezet naar het wijkteam
- 42% van de meldingen doorgezet naar het PGGZP
- En 12% was een advies-vraag of werd doorgezet naar een andere partij (team vangnet en advies, veldwerk etc.).
- 80% van de meldingen was afkomstig van de politie.
- Aandeel van de meldingen met onbegrepen gedrag is 74%

Verklaringen toegenomen meldingen

- Aantal klinische bedden is afgenomen, steeds verder doorgevoerde decentralisatie en specialisatie en compartimentering, een steeds groter aantal aanbieders en steeds meer verschillende financieringsgronden.
- Zorg is duur en levensonderhoud stijgt ook, eerste levensbehoeften eten, drinken, huis/hypotheek → zorgverzekering en eigen risico worden te duur.
- Verklaring dat er meer (media) aandacht is en zo lijkt het probleem groter.
- Veranderende samenleving en daardoor toegenomen druk en intolerantie.
- Bestuurlijk systeem en samenwerking → besluitvorming en gegevensdeling complex.

Verward, onbegrepen of zorgwekkend?

Dementie

**Psychotische
Belevingen**

**Alcohol en
Drugs**

**Laag
verstandelijke
beperking**

**Antisociaal
gedrag en
agressie**

Landelijk gemiddeld zo'n
10 levensdelicten door
personen met
onbegrepen gedrag vaak
zonder zorg, zonder
medicatie

**Zelf-
gerichte
agressie en
suicide**

Verward en gewelddadig

Auteur

Josanne Van Dongen

We kunnen niet alles voorkomen, maar wel eerder ingrijpen

Eind september presenteerde het Aanjaagteam verwarde personen zijn eindrapport. Een van de belangrijkste aanbevelingen is om mensen met verward gedrag zo spoedig mogelijk in het vizier te krijgen. Goed voorstel, maar daarmee begint het pas, zegt Josanne van Dongen.

Door Josanne Van Dongen
5 december 2016

Geestelijke Gezondheidszorg

Publiek management

'Schizofrenie bestaat uit heel veel symptomen, zoals wanen en hallucinaties'

'Zorg dat de situatie niet escaleert'

Psychologe Sanne van Dongen ontwikkelde een meetinstrument om het risico in te schatten van verwarde personen met waanideeën. 'Doe vooral niet lacherig als iemand zegt dat hij wordt achtervolgd door de FBI. Dat kan aanleiding zijn tot een gewelddadige uitbarsting.'

Sanne van Dongen is psycholoog en werkzaam als universitair docent Criminologie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Zij promoveerde vorig jaar op de forensische psychiatrie aan de Erasmus MC met een vierjarig onderzoek naar geweld door mensen met waanideeën. De titel van haar proefschrift luidt: 'Verschillende wegen naar geweld in schizofrenie, de rol van de ontworpen persoonlijkheids- en escalationsvragen, waan en waanideeën'. Ze concludeert dat een succesvol meetinstrument is de basis van een vroegtijdige interventie, waarop politiemensen kunnen ingezet worden om te helpen bij het voorkomen van escalaties. Het instrument is nu in gebruik bij de politie en kan het instrument gebruikt worden om bij verwarde personen de dreiging in te schatten en de juiste benadering te kiezen.

Schizofrenie wordt vaak omschreven als een complexe persoonlijkheidsaandoening. Het kan de rol van de psychische stoornissen, zoals waan en waanideeën, maar ook van andere factoren zoals stress, trauma en sociale omstandigheden spelen. Het heeft vaak een langdurige duur en kan tot ernstige gevolgen leiden.

De politie kan de rol van de politie belangrijk vinden om de veiligheid van de samenleving te waarborgen. Het is belangrijk om de juiste benadering te kiezen om de veiligheid van de samenleving te waarborgen.

OPINIE

'Voor deze mensen is een waanidee vaak echt'

Dagelijks is er in Den Haag een incident met een verward persoon. Dat kan volgens Josanne van Dongen verminderen als agenten beter getraind worden om te gaan met deze groep. Van Dongen promoveerde op het onderwerp 'psychose en geweld' en deed in samenwerking met de politie onderzoek naar kenmerken van 'verwarde dreigers'.

Natuurlijk, alhoewel agenten leren om te gaan met 'moelijke' mensen, zijn zij er om boeven te vangen. Zij zijn geen hulpverleners uit de GGZ. Daar zijn weer andere mensen voor.

Maar hoe is het ook wend of keert, politiemensen, vooral die op straat lopen, komen in aanraking met verwarde mensen. Mensen die in een psychose verkeren, psychische problemen hebben. Mannen of vrouwen die niet aan op eigen benen kunnen staan, maar als ze een dierbare verliezen, of hun huis dreigen kwijt te raken, plotseling in grote psychische nood terechtkomen. Het overgrote deel van de verwarde personen trekt zich terug in een hoekje, maar een klein deel daarvan gedraagt zich agressief naar de omgeving toe.

Waanstress

Voor mijn onderzoek keek ik welke factoren van invloed waren op het agressieve gedrag van personen met een psychotische toornis. Waanstress bleek een belangrijke factor te zijn. Men-

sen die verward of zelfs psychotisch waren en met waanideeën rondliepen, bijvoorbeeld de overtuiging dat ze achtervolgd worden. Je kan je voorstellen dat dit heel veel stress kan opleveren. Het is bij deze mensen een waanidee, niet echt dus, maar dat maakt niet uit. Voor hen is

“

Het overgrote deel van de verwarde personen trekt zich terug in een hoekje

het levensecht. Het kan escaleren, bijvoorbeeld, als ze in zo'n situatie naar de politie stappen en vertellen dat ze worden achtervolgd, om vervolgens te horen dat ze rustig naar huis kunnen gaan. 'Nee hoor er is niks aan de hand.' De politie, degene die hen moet beschermen, laat ze dan in de steek. Het kan het moment zijn dat de

stoppen doorslaan en de verwarde persoon geen andere uitweg ziet dan het heft in eigen hand te nemen om zichzelf te beschermen. Ze kunnen zich bijvoorbeeld bewapenen en dat kan uitmonden in een gewelddadig incident.

Bedeiender

Of een ander voorbeeld. Als een verward persoon op straat opgevoerd wordt, lijkt de meest natuurlijke reactie te zijn om er met z'n allen op af te gaan. Niet doen! Dat is nog veel bedeiender voor zo'n persoon. Nu komt ook de politie bij nog achterna. In zo'n situatie is de kans groter dat het escaleert. Het gaat erom dat een agent probeert de (waan)stress te verminderen.

Ik weet zeker dat met meer kennis over deze problematiek, betere communicatie en informatie-uitwisseling tussen verschillende teams en training, we incidenten voor kunnen zijn. Als het aan mij ligt, beginnen we morgen met het invoeren daarvan. Maar helaas, alles kost geld.

Regionale Kenniswerkplaats Onbegrepen Gedrag

- GRIP zorgt voor Grip op Regionale Interdisciplinaire Partnersamenwerking
- Uitgangspunt is de co-creatie van kennis: wetenschap, beleid, praktijk én ervaringsdeskundigheid produceren samen relevante en bruikbare inzichten.
- Door deze samenwerking wordt wetenschappelijke kennis direct naar de praktijk vertaald -en omgekeerd- worden beleidsvragen vertaald in concrete onderzoeksvragen.

Netwerk consortium

Basisberaad
Rotterdam

Erasmus
University
Rotterdam

Gemeente
Albrandswaard

Gemeente Rotterdam

Rijnmond
Dokters

Erasmus

Reclassering Nederland

Homerun
Humanitas DMH

psilon

ZORG- EN
VEILIGHEIDSHU
Rotterdam-Rijnmond

fivoor

VAR
VeiligheidsAlliantie
regio Rotterdam

POLITIE
Rotterdam-Rijnmond

Antes

OM

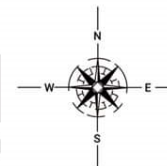
GEMEENTE
NISSEWAARD

Erasmus MC
Universitair Medisch Centrum Rotterdam

Gemeente
Krimpen
aan den IJssel

HOGESCHOOL
ROTTERDAM

IKIGAI
counseling

gemeente Capelle
aan den IJssel

Inhoudelijke projecten

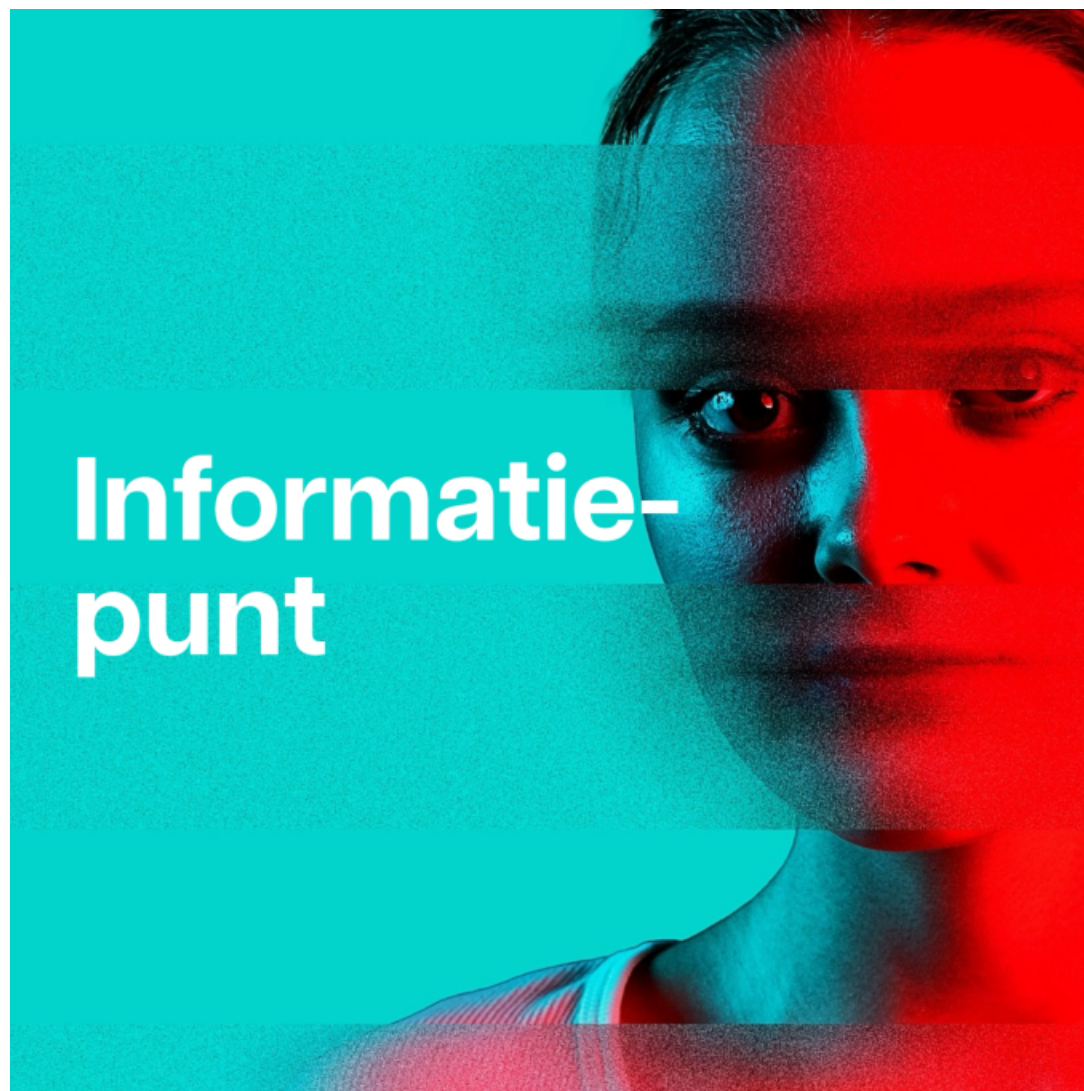
Project 1: Online informatiepunt: Wie kan waar terecht?

Project 2: Triage en risicotaxatie

Project 3: Hulp-, Crisis-, en Herstelkaart en herstel in de wijk

Project 4: Wijkteams en bemoeizorg

Project 5: Deskundigheidsbevordering en educatie

iog-rijnmond.nl

Waarom een informatiepunt?

- Brede doelgroep met multi-problematiek
- Complex zorglandschap
- Ontvangen niet op tijd de juiste zorg

iog-rijnmond.nl

Inhoudelijke projecten

Project 1: Online informatiepunt: Wie kan waar terecht?

Project 2: Triage en risicotaxatie

Project 3: Hulp-, Crisis-, en Herstelkaart en herstel in de wijk

Project 4: Wijkteams en bemoeizorg

Project 5: Deskundigheidsbevordering en educatie

Inhoudelijke projecten

Project 1: Online informatiepunt: Wie kan waar terecht?

Project 2: Triage en risicotaxatie

Project 3: Hulp-, Crisis-, en Herstelkaart en herstel in de wijk

Project 4: Wijkteams en bemoeizorg

Project 5: Deskundigheidsbevordering en educatie

Inhoudelijke projecten

Project 1: Online informatiepunt: Wie kan waar terecht?

Project 2: Triage en risicotaxatie

Project 3: Hulp-, Crisis-, en Herstelkaart en herstel in de wijk

Project 4: Wijkteams en bemoeizorg

Project 5: Deskundigheidsbevordering en educatie

Inhoudelijke projecten

Project 1: Online informatiepunt: Wie kan waar terecht?

Project 2: Triage en risicotaxatie

Project 3: Hulp-, Crisis-, en Herstelkaart en herstel in de wijk

Project 4: Wijkteams en bemoeizorg

Project 5: Deskundigheidsbevordering en educatie

Wat is er nodig?

- Herziening stelsel, systeem in zorg
 - Reduceren marktwerkende partijen
 - Domein-overstijgende bekostiging
- Preventie en triage aan de voorkant
 - Preventieve zorg
 - Time-out voorziening
 - Politie-GGZ programma, straattriage
 - Duidelijke en scherpe opvolging en monitoring
- Bemoeizorg en transforensische zorg
- Meer woon-zorgplekken

16 september 2025 om 11:20 ⌚ < 1 min lezen

Jeugdzorg

Veendam vervangt marktwerking door integrale jeugdhulp: wachtlijsten verdwijnen

Door: Nationale Zorggids / Fleur Zomer

In Veendam is een nieuwe opzet van jeugdhulp ingevoerd waarbij het marktgestructureerde aanbod is vervangen door één samenwerkingsverband. De gemeente werkte tot voor kort met circa 80 aanbieders, maar heeft dit teruggebracht tot zes organisaties die gezamenlijk als 'JeugdExpertise Punt' (JEP) opereren. Sinds die verandering zijn de wachtlijsten voor jeugdhulp vrijwel verdwenen. Dit meldt ABC.

NOS Nieuws • Zaterdag 22 februari 2025, 16:15

Politie Rotterdam zet psychiatrisch deskundige in bij verwarde mensen

De Rotterdamse politie rijdt sinds kort rond met een psychiatrisch verpleegkundige en een agent die gespecialiseerd is in verward gedrag. De twee worden direct ingezet als er een melding komt van iemand in een verwarde toestand.

"Die komen dan ter plaatse en zijn veel sneller en nauwkeuriger dan 'gewone' agenten in staat om te beoordelen wat er met iemand aan de hand is", zegt politiechef Fred Westerbeke bij [Rijnmond](#).

Wat is er nodig?

- Overkoepelend AVE model
 - Gemeentelijk/regionaal Lokale kamer.
- Stapeling/opvolging dossiers
 - bv meldpunt zorgen om ander
- Scherpe triage op meerdere overlegtafels + politie
 - Triage of taxatie op risico geweld door procesregisseur Z&V of BTAM Team
- Samenwerking G4 en Rijk
- Expertise centrum → borging en continuering 'projecten'

Oerwoud aan overlastmeldpunten voorbij: centraal punt voor meldingen over verwarde personen

28 november 2024, 16.40 uur · Aangepast 3 december 2024, 13.49 uur · Door: Roos Gerritsen

Vierentwintig uur per dag, zeven dagen per week zal het 'centraal stedelijk meldpunt' open zijn. Dit nieuwe meldpunt van de gemeente moet zorgen voor verandering in de aanpak van personen met verward gedrag. De gemeente, politie, woningbouwcoöperaties en zorgpartners gaan nauw samenwerken en bewoners worden beter op de hoogte gehouden van de voortgang van de melding. Althans, dat zijn de verwachtingen van initiatiefnemers burgemeester Femke Halsema en wethouders Rutger Groot Wassink en Alexander Scholtes.

RIJNMOND

Welkom Nieuws Sport Lokaal Puzzels Kijk Luister Weer Verke

Congres over verwarde personen Erasmus Universiteit
© Rijnmond

Tijdens het congres op de Erasmus Universiteit sprak het PvdA-kamerlid Songül Mutluer. Zij nam het initiatief voor een '[parlementaire verkenning](#)' naar de aanpak van verwarde mensen. Een van de triggers was de drievoudige moord die door [Fouad L.](#) is gepleegd in Rotterdam, een jaar geleden.

Contact

Kenniswerkplaats
info@RKOG-Rijnmond.nl

Josanne van Dongen
j.d.m.vandongen@essb.eur.nl